

KAREL HYNEK MÁCHA

PRVOTINY¹

STRABA.

Tam, kde v lese na vysoké skále
Smutné stříbrozvuky pěji stále,
Před časy stál převysoký hrad,
Na němž bydlel rytíř Milorad.

Miloval on slečnu Bělolinu,
Často býval u ní na Milínu,
Často jej skrz černý, hustý les
Vraný oř tam ku milence nes.

Bělolina, co bohyně Lada
Sličná, oblíbila Milorada.
Dívce každý libý, sladký sen
Představoval Milorada jen.

K blankytu když libé ptactva plesy
Zdvíhaly se a skrz černé lesy
Větříček když jemný z rána vál,
Rytíř se již ku Milínu bral.

Jednoho když času v tmavé noci,
Vichr bouřil se svou valnou mocí,
Z daleka pak silný zuře hrom,
Odrážel se tam o skály lom:

¹ Převzato z: Mácha K. H., *Básně. Máj. Zlomky. Dopisy. Deník*, Praha 1907 (redakčně upraveno).

Rytíř právě jeda s honby domů,
Přicválá až tam ke skály lomu,
Poslouchá – „Ha, co to? nyní zas,
Nezní to tam potřebného hlas?“

Znova cválá oř tam silným krokem,
Již u skály jede za potokem,
Jeho běh jestiť co ptáka let –
Hle, proč rytíř tak co stěna zbled’?

Stará žena tam pod skalou sedí,
Do jakéhos kotle temně hledí,
Vstanouc pak: „Rytíři,“ zvolá „stůj!
Ještě této noci budeš můj.“

Obrátě pak koně, spěšně cválá
Rytíř tam, kde nejvyšší jest skála;
Přijede až tam, kde skály lom,
S něhož jej i s koněm srazí hrom.

Z hluboká jest hrozná slyšet hlasy:
„Milenka si s hlavy rve teď vlasy,
Nikdy rytíř nemůž’ býti tvůj,
Neb já Straba, a rytíř jest můj.“

Druhého pak dne když časně z rána
Na hradě se otevřela brána,
Tu spatří milenka mužů šest
Mrtvého rytíře k hradu nést.

Od toho hned času víc a více
Vždy milenky vpadlá blednou líce,
Když pak kvítí všecko vadlo již,
Sejme smrt s ní té bolesti tíž.

Tu uvíjej' dívky z kvítí věnce,
Okrášejí rakev též milence;
Na márách jež leží v černý šat
Dívka oblečená, zdá se spát.

Dobrou noc ti, dívko, dívko zlatá,
Tichost tamo kde panuje svatá,
Budeš dlouho, dlouho sladce spát,
Až tě k soudu bude trouba zvat.

Tu z Milína při trub smutném zvuku
A při shromážděných lidí hluku
Dívku bledou v rakvi vidět jest
Od mládenců dolů k skále nést.

SVATÝ VOJTĚCH.

1.

Jarou mladost následuje stáří,
Šedé stáří růžovou to mladost;
Jasný den noc tmavá následuje,
Však noc tmavou vždy přemůže den.
Nad zem českou den i noc tak vzchází;
Za den celý svítí zlaté slunce,
V šeré noci stříbrná zas luna.
Čtyřicet již dnů ni zlaté slunce
Nepochmuřilo se, ani luna,
Ani hvězdy, zlaté zraky noci.
Nezrosila luna zemi šírou,
Ani nebe slzami jasnými.
Smutně kloní stromoví své hlavy,
Hlavy poukryté listím zvadlým.
Dávno v prach již kleslo všecko kvítí,

Dohučeli potůčkové jaří; –
Nenapojená bučejí stáda,
K zemi skloněnou lid nese hlavu.
Jaký trest to tíží zemi českou?
Cožpak provinila proti Pánu?
Z mezí svých že vyhnala Vojtěcha,
Vojtěcha svatého, svého otce,
Svým by mohla kořiti se bohům,
Nekáraná slovy jsouce jeho:
Proto čtyřicet již dnů ni slunce
Nepochmuřilo se, ani luna,
Ani hvězdy, zlaté zraky noci.
Proto zem tu nezrosila luna,
Ani nebe slzami jasnými.

2.

Hle, co k hvozdů tmavému tam spěje
V dálce víc a více se to tratí –
Hle, již opět více se to bělá,
A dle toho, jako stín by tmavý,
Víc a více se to opět černá.
Zdaž to labuť s orlem k lesu letí?
Labuť bílá, v spolku neslýchaném,
S orlem černým ku tmavému lesu?
Labuť bílá, ani orel černý,
Nýbrž Hason jarý na svém broní,
A dle něho na vraném to oří
Starý Hora k lesu zhůru spěje. –
Odesláni jsouť lidem českým,
By prosili biskupa Vojtěcha,
Vojtěcha svatého, otce vlasti české,
By se vrátil nazpět do své vlasti,
K otčiny své horám, řekám, hájům;
Mocného by prosil Boha, Pána,

Aby trest odvrátil od nich těžký,
Dadouc zemi vyprošené vláhy,
S vlahou tou i ourody dal vlasti.
Proto oba rychle k lesu ženou; –
Jarý broň již tepe půdu lesa,
Za ním v houšti vraný oř pospíchá;
Nad nimi se lesa oblouk klene,
Za nimi se lesa stín rozkládá;
Zmizeli již oba v tmavém houští.

3.

Radostná jde pověst po vší vlasti,
Ztud, kde Vltava se řeka rodí,
Až kde Sněžka k nebesům se tyčí,
V středu hor to hrdých, Krkonošů,
Všude hlas se rozléhá radosti,
Že se Vojtěch opět k vlasti vrací,
Vojtěch svatý, země české otec.

Nad zelenou horou slunce stojí,
Kolem hory množství lidu čeká,
Po obloze celé ani mráčku.
Aj, tu velebný sem muž se blíží,
Zhůru na zelenou horu vstoupá;
Žíněným je šatem přioděný,
Kroky jeho silná hůl podpírá.
Vystoupiv teď na zelenou horu,
V prach tu klesna, k zemi hlavu kloní,
Vlasti své tu půdu milou líbá,
Vroucně k Bohu, k Pánu se tu modlí,
Od modlitby vstana, zemi žehná.
Bouře mdle tu zdaleka již hučí,
Mrak za mrakem nad hory se vznáší,
Ó hřbet hory oblak se rozráží;

Zakrývá se již za mraky slunce.
Hučí vítr; mrak se níže nese;
Co nevěsta již se s nebem pojí
Šírá země v vlhkém obejmutí;
Hustý déšť se kol a kolem leje;
Nad horou jen rozevrou se mračna,
Zelená jen hora v slunci stojí,
Ostatní je země deštěm skryta.
Na kolena lid tu kolem klesna,
V udivení volá: „Svatý Vojtěch!“

SVATÝ IVAN.

Vysoká kde hrdě skála
Ve hvězdnatou strmí říš,
Jejíž vrchol mechovitý
Na svém hřbetě nese kříž,
Jenž vyhlídá z tmavé houšti:
Bydlí svatý Ivan v poušti.

Šedesátkrát již se vrátil
Blahorodný k zemi máj,
Přikryl luka pestrým kvítím,
Listem novým šatil háj,
Co, kde svaté ticho sídlí,
Ivan svatý v poušti bydlí.

Lůžkem byl mu tvrdý kámen,
Každodenní Bohu daň
Na němž v modlitbě odváděl;
Jeho přítel byla laň;
Líce jeho touhou bledé
Kolem kryly fousy šedé.

Nade mrtvotichým hájem

Bledý měsíček když stál,
Na skálu a hvozdy husté
Stříbro svoje vylíval,
Slyšel Ivan v sladkém snění
Serafinů zboropění.

A hle, otevře se nebe,
Zlatá z něj se prýští zář,
Na Ivana jasně svítí,
Růženě mu barví tvář.
On procitna, oči zvedne,
Angela dle lůžka zhledne,

Který takto k němu mluví:
„Šedesát jest již to let,
Co přebýváš v poušti této,
Opustils co mrzký svět;
K odměně v večerní době
Povolá Bůh dnes tě k sobě.“

Domluvil a v letu rychlém
Zhůru k nebesům se vznes‘
Otevřelo zas se nebe
Radostný zas zavzněl ples:
Jasná zář kol hvozdy zlatí,
Až se angel v dálce ztratí.

Opět svaté ticho všude,
Tmavá noc v oudolí dlí,
Na skále však křížek již se
V ranní záři jasně stkví;
Ivan z lůžka se tu zdvihne,
Na skálu ku kříži tíhne.

A tam trvá na modlení,
V rozjímání tráví den:
Očekává, v chladnou náruč
Až jej pojme dlouhý sen. –
Blíž a blíže k svému cíli
Již se zlaté slunce chýlí.

Ohnivé co moře plane
Obloha, a poslední
Papřšlek sesílá slunce,
Na Ivana ještě zří,
Který od modlení vstává,
Zemi české požehnáva.

A pak sklesne, s sluncem zajde,
Jako názvuk poslední
Zvonku nad lesem umírá,
U večer kdy s vížky zní,
Jak kdy v bledém světle luny
Doznívají harfy struny;

Sklesne mezi pestré kvítky,
Které z mechu hlavu svou
Vzhůru kolem hlavy jeho,
Vzhůru kolem nohy pnou;
Větrík hrá kadeří šedou,
Líbá jeho ruku bledou.

KRÁLOVIC.

„Dlouho-li kryti, temná noc,
Perutí černou budeš zem?
Zem, která sluje vlastí mou,
Však vlastí mou, ach, není! – není! –
Zde vzejde slunce – chladné jest; –

Vyvstane kvítí – zvadlý květ; –
Zavzní-li hlas, tu hlaholem
Uráží cizím ucho mé! – –
Kdeť zem, která mi otčinou? – –

Tam za tmavými horami
Rudí se v jitru obloha;
Tamodtud' libé hlasy zní,
Co přes hvozď rohů lesních zvuk.
Zda věčný hvězd to souzvuk jest –
Či otčiny mé hlas to zní?
O jistě, jistě tam má vlast!
Však tmavá noc k ní stezku kryje.“ –

Tak temnou nocí s větrem lká
Na pusté skále královic;
Však ne té země královic,
V níž bydlí, nýbrž vzdálená
Neznámá jemu leží vlast,
V níž kraluje otec neznámý
Synu, jenž nezná sebe sám! –

Čím víc se za horami dní,
Tím více roste touha jeho;
A z dálky jak by rohu zvuk
Jej přes hvozdy zval v dálnou vlast,
Tak jej to mocí pudí vpřed,
Kde tuší, vlast že jeho jest.
Již spěchá rychlým krokem tam;
Však nezná stezky před sebou,
Neb černá noc nad šírou zemi
Bezhvězdné roucho prostřela.
A bloudí v levo, bloudí v právo,
A hledí vpřed a patří vzad,

Noc kolem – kolkol temnota!

Zalká pláčem holubíným,
Úpí hlasem vlaštovice,
Pozůstalé v zemi chladné! –
Toužně hledí v černé nebe,
Prosba jeho zhůru zní;
Žádost jeho vyslyšená,
Za horami víc se dní;
Ajta, nové v jitřním zlatě
Vzejde slunce na Golgatě!!!

TĚŽKOMYSLNOST.

Bud'te zdravý, vlasti modré hory!
Vltavo bud zdráva v stínech svých!
Ty, dědino, jejíž temné bory
Hučely v můj dětský pláč i smích! –
V smích můj, pravím? – Ten kdy uslyšely?
Vesele můj zřídka planul zrak! –
Jinošství však kdy mne mého zřely
Brány, jal mne navždy želů mrak!

Časně jsi mi zpustil, snů mých ráji,
Pouhý mládci zůstaviv jen svět!!
Jednou lze jen věnce víti v máji;
Jednou plane, pak již nikdy, květ.
To jest, co mi o žití se snilo? –
To sliboval dětinský můj věk? –
Po tom oko touhy slze lilo? –
Krásná víro! tys jediný vděk! –

A proč teskním? – že nevzešlo kvítí,
Jaké černý předvodil mi sen. –
Jaké ve snách zkvětlo živobyті,

To jestoty neuhlídá den! –
„Otři zraky!“ vešken lid mi praví,
„Vidíš hroby? – Mníš, že mrtví spí
Beze snů? – Ne! – Jiný svět je baví,
Znovu oni jitro svoje sní!“

Tiší mrtví? – Ti že znovu žijí? –
Znovu žijí? – Vlastní vůlí svou? –
Či nucené žíly jejich bijí? –
Proti vůli v nové sny zas jdou? – –
Za hroby mám znovu mladost sníti? –
Aby znovu její prchl stín? –
O by mohl navždy hrob mne kryti! –
Věčné nic! v tvůj já se vrhu klín.

NA ÚMRTÍ ČESKÉHO BÁSNÍKA.

Smutné vydej zvuky mi, varyto,
Hlásati bych mohl žaly naše
Nelíčenými i ne cizími slovy,
Jako Záboj ode srdce k srdci.
Přišla bolest v naše jará srdce,
Bolest zlá, i žalost v ňadra naše.
Vzejde slunce; aj, zardí se Sněžka,
Rozední se nade zemí českou,
Prchne noční temno s luhů českých;
V českých srdcích žaly nepominou,
V srdce naše bolest navždy vešla.
Nepláceme proň však pláčem moře,
Ani lkaním zdmuté Vltavy;
Leč proň pláčem šepem hájů českých,
Velká bolest nářku nemá.
Bez něho pust stojí Kliin chrám,
Jako králů kolébka i hrobka,
Slavný druhdy leží Vyšehrad;

Jako zhaslá hvězda země naše,
Pustý stojí svatý Karlův Týn.

Nebudou nám více ústa jeho
Hlásati, jak slavně věrnost česká
Projevila se, kdy s slepým králem
Padesáte padlo reků českých;
Ani více, jako Jaroslav
Vítězný tatarskou potřel sílu:
Proto však naň nezapomeneme,
Nikdy, nikdy, leč až někdy v smrti
V chladném loži všecko zapomenem;
Neboť známa jestiť láska Čechů,
Jak jest pevná k učitelům svým;
Vždyť pak Češi svému mistru Janu
Obět pálili dvacíti letou.
Tak i naše láska nepomine;
Láska naše, jako žel náš, věčná.

VORLÍK.

Nade hvozdem tmavým hustým
Jasoň stojí zlatovlasý,
A v tom hvozdu v tmavém černém
Stojí skála mechem krytá,
A tam, kde skála nejvyšší,
Skály tvrdší stojí Hraboň,
Zhoubce krajiny vůkolní,
Na vše zírá smuten strany.

Pod skalou řeka silně lká,
Až rozléhá se les kolem;
Na skále lká Hraboň mocný
Až rozléhá se les kolem;
Silným volá hlasem přes les:

„Vrat' zpět se, dítě rozmilé!“

Nade hvozdem tmavým hustým
Stříbrolesklá stojí luna;
Lká on na skále nejvyšší,
Přes les silným volá hlasem:
„Vrat' zpět se, dítě rozmilé!“
Darmo však, darmo on volá.
Rozsílá v kraje vůkolní
Pacholků svých mnohé sbory!
Sám pak hvozdem tmavým hustým
Ztraceného hledá syna.

V luny darmo hledá světlo;
Až jitro vzejde nad lesem,
Slyší na skále na příkré
Temný pláč svého dítěte.
Rychle skálu zleze příkrou,
A hle, dítě vidí milé;
V hnízdě orla leží tiše,
Kolem orlů mladých sedm.
Lovecké hned hlasem trouby
Pacholků svých svolá zbory;
Založí zde přepevný hrad,
Vorlík do dneška nazvaný.

IVAN.

Z jitra jasné zhůru vzešlo slunce,
S sluncem jasným hostů přišlo množství
Na týn slavný knížete Jarvora.
Havranů co hejno nade hvozdem
Za šedého večera se vznáší,
K blízkému ztud spěchajíc bojišti,
Že se mrak zdá zakrývati blankyt:

Tak i hostů mnohočetné zbory –
Ztud, kde vstává i kde lehá slunce,
Ku Jarvorovu se týnu blíží.
Aj, tu hlučno v knížecím jest týně;
Dlouhou síní harfy znějí duté,
Pěvci k harfě písňě pějí zvučné.
Na vysokém trůně Jarvor sedí,
Sivý orel na vysoké skále;
Podle něho krásná choť Bělina.
Jako měsíc z modra kol na stráni
V ouplňku kdy vzejde na večerním nebi
Tak i ona na vše množství hledí.
Vše se klaní kráse zde i moci.
Založené ruce, o sloup podepřený
Na konec té síně stojí Ivan,
Mladý Ivan, kněžic to chorvatský;
Okem plamenným ke trůnu patří,
Bolest jakás, nikdy necítěná,
Bolně jemu ňadra mladá svírá.
Milost je to ku kněžně Bělině,
A tak stojí a ke trůnu patří,
Až zavznějí zvuky rohů hlasných,
Zovou ku hře v dvůr a potýkání.

POUTNÍK.

Chodec mdlý se k otčině své blíží,
Za hory se ukryl slunce svit,
Víc a více noc se k zemi níží,
V náruč snu tichého klesá lid,
Nivy, háje dřímoty už tíží –
On však žádný nenalézá klid;
Před sebe v noc hledí neustále,
Krokem rychlým spěchá dál a dále.

Nad lesy vystoupí luna bledá,
Truchlící by utěšila svět,
Zabraňuje však jí mlha šedá. –
Mdlý tu chodec patří vpřed a zpět,
Kolem sebe známých míst zde hledá,
Kolem vysílá toužebný hled –
Tu, aj, před ním otčina se zdvíhá,
V šeru mlh však temně jen se míhá.

Jako chodci – takž i mně se děje!
Obraz jakýs před můj vstoupá zrak,
Však jen mdle se barva jeho skvěje,
Krásy zdá se že ho zdobí znak,
Ač i touhou srdce mé se chvěje,
Nezřím ho v té kráse – šedý mrak
Ukryvá jej příšera co bledá
A jej vpravdě poznati mi nedá.

Dějin věstkyně, dej slunci vzjítí!
Zaplaš mlhy, jež je kryjí tmou,
By lze bylo v jasnotě je zřítí!
Na svět celý nad ním povznes svou
Pochodeň, jež světy vše osvítí!
Ukoj touhu v srdci chovanou,
By ve věčné zapomenutí nekleslo
Nadějí živoucích skryté veslo!

Hle, má prosba zdá se vyslyšena,
Touha vřelá bude splněna!
Kynutím bohyně vyvýšená
Slunce budí, prchá mlha zlá,
Žalu bouře v prsou utišena;
K světlu procítá i duše má,
Slunce vzchází s jasnoskvělou tváří,

Obraz pálá v růžožžavé záři!

Z jitra kdy se východ zapaluje,
Nejprv hory jen se v dálce skví,
Ranní víchr mlhy odvaluje,
Doliny však ještě ve tmách spí;
Víc se svítá – věž už vystupuje,
Až pak plné slunce s oblak zří,
Aj, tu ves se před očima bělá,
Zraku krajina se zjeví celá!

Tak před zraky mými se vyrojí
Přízrakem směs vzešlých obrazů – a již
Zponenáhle díl se k dílu pojí,
Vždy živěji postupují blíž,
V celé pravdě až přede mnou stojí! –
Věstkyně! přej čarovnou tu říš,
By mé harfě zjevit bylo dáno,
By, co sám zřím, též od jiných bylo znáno!

ABELARD HELOIZE.

Zvířetnice za hory se sklání,
Ubledlá s ní mizne denní zář;
Za rybníkem nad porostlou strání
Plné luny bledá vzhází tvář;
Tichost kol svou perut' rozprostírá,
Zvonku zvuk jen nad lesy umírá.

Samoten teď při okénku sedím,
Živou lásky k tobě cítě moc,
Zasmutnělý v dálné hory hledím,
Jak se víc a více trátí v noc;
Tak mé štěstí prchá dál a dále,
Až mne obstře hrobu temno stále.

Heloizo! by mně bylo dáno
Spatřiti tě ještě jednou jen,
Nežli v lůžko bude mi ustláno,
V kterém věčný spáti budu sen;
By, jež tebe stíní, prchly mraky,
Oko mé v tvé stopilo se zraky:

To má touha, z tmavého kdy lesa,
Kolem něhož louka zakvétá,
Vraný havran nad hvozdy se vznese,
Rychlým křídlem v hory zalétá;
Neb kdy tam, kde lípy stín se vlaje,
Holub s družkou ve větvích si hraje.

S oblaky nad zem se vznesti toužím,
Rychlý s nimi konati chci let;
Však, ach, darmo, darmo jen se soužím,
S svobodou mně zašel mou i svět.
Slunce zhaslo, a noc sklesla černá
Mezi mnou a tebou, dívko věrná.

Oba nás zavírá temná chýže,
Zed' klášterní od všech brání stran;
Přísaha nás oba stejná víže,
Mezi námi bouří oceán;
Zem i moře proti nám se zdvíhá,
Lásku naši zem i moře stíhá! –

S Bohem buď! – již více se neshledáme – -
Dál nemohu – – bolestí jsem zmdlel,
Myšlenka ta ňadra bolno láme,
Strašlivý mi v srdci budí žel; – –
Slyš, v tom zní slavíka klokotání,

Bolest má tu rozplyne se v lkání. –

SRDCI MÉMU.

Tichost svatá kryje černý les,
Tiše dřímá, tiše celá ves,
Na niž jasně luna svítí bledá.
Usni ty též, srdce, tiše jen,
Pod pahrbkem – tam jest tichý sen,
Tam jest pokoj, jež zde člověk hledá.

Celý svět již, každý tvor již spí,
Tvůj jen nářek ještě hlasně zní;
Co tě tiskne, srdce mé, tak bolně?
Usni tiše, srdce, tiše jen,
Pod pahrbkem – tam jest tichý sen,
Tam jest pokoj, tam ti bude volně.

Po hrobech proč vždy jen touha tvá?
„Ach, tam tiše dřímá radost má,
To mne vždy tak bolestně zde souží!“
K západu i tvůj se sklonil den,
Protož, srdce, usni tiše jen,
Tam nalezne, po čem zde kdo touží.

Usni tiše, srdce, tiše jen,
Pod pahrbkem – tam jest tichý sen,
Tam dosáhneš pokoje svatého;
Nezbudí tě k žalu slunce tvář,
Nad lesem až zajde ranní zář,
Zbarví jenom křížek hrobu tvého.

VZOR KRÁSY.

Proč, má harfo, zpívati „kdy chtěje

Krásy vzor, tě pojmu, rokotáš
V rukou mých? proč struna se tak chvěje?
Odvážlivost zpěvu mého znáš?

A přec duch můj vzhůru jen se strojí,
V orličí se odváží on let;
Necht' se ruka třese, necht' se bojí,
Hluboko již pod ním leží svět.

Již jej patřím – krásný obraz její!
Již jej vidí duše, duše má;
„Sláva!“ nervy v souzvuk s světem znějí,
Touha, hrůza, láska srdcem hrá.

S nadhvězdného sestup stolce blíže!
Však co žádám? bleskem zahynu –
Vždyť mne k zemi tělo ještě víže;
Sestoupí-li, v nic se rozplynu.

Tělesnému oku noc ji kryje,
S rozedněním zhasne oka svit;
U vzezření duše jenom žije
A tam temný jen ji najde cit.

Tělesným ty okem nespátraná,
Duše jen tě temně tuší vzhled.
S Bohem, v Bohu bydlíš nestvořená,
V prvním dnu s ním založilas svět.

HROBKA KRÁLŮ A KNÍŽAT ČESKÝCH.

Krajinu noc tichá kryje;
Dvanáctá hodina bije,
Tiše mlčí starý chrám.
Hrozně s věže sejček skučí,

Mezi hroby vichr fučí:
Já pak v chrámě stojím sám.

Oknem luna zří sem bledá.
Oko moje hrobku hledá,
Čeští králové kde spí;
Luna s bledou na ni tváří
Hledí; hrobka v její záři
Jako sněžný vrch se skví.

Jaký cit to ve mně budí?
Co mne mocně blíže pudí?
Co mne nutí dolů jít?
Co má prsa nyní ouží?
Proč mé oko snažně touží
Vás, vy mocní lvové, zřít?

Smutně nyní v hrobku vkročím,
Vprostřed černou rakev zočím.
Krásný jinoch leží v ní,
V bílé roucho oblečený,
Zdá se, jinoch ověčený
O své že milence sní.

Ještě ruka drží meče,
On však zapomněl na seče
Kruté, nezná boj ni strast.
Mrtvé oko otevřené
Zhůru k nebi jest opřené,
Jak by hledal tam svou vlast.

Celá hrobka, všecky stěny
Černě stojí obestřeny,
Černý závoj dme se kol;

Ticho pusté – já jen v středu
Stojím, slza lpí na hledu,
A na srdci – věčný bol.

NA HROBĚ SESTRINĚ.

Nad hroby tiše perut' rozprostřela noc tmavočerná,
V klínu jejich hlubokém mír a tichost panuje,
Pohřížení v sladkém snu kolem spí bratři pokojně;
V sen zde klesne chodec, svou tady pouť dokoná,
Spí ve tichu hlubokém, očekává jitra zlatého;
Jich prsa již žádná více netiskne bolest.
Tak ty i, sestro, nyní v chladném spíš lůžku pokojně,
Zem tě co matka milá v náruči pevně drží.
Větříčkem třesení stromové na hrob ti sypou květ;
V věnci se růže vinou křížku malého kolem,
V ozdobu hrob nimiž ti bratrská přikryla láska,
Jenž se kolem v krásném teď květu červenají;
Mutné si v křovině blízké pěje písňě slavíček,
Vůkolních růvků sladce voní květiny;
Ty však vůni jejich líbou již více necítíš,
Více slavíka ni hlas již tebe neprobudí;
Zdá se, že bouře litá tě schvátila záhubě věčné,
Již jako poupě malé od keře oddělila,
By v život, ach, nikdy z hrobu již si nepovstala více:
Však ne nadarmo hledí na hroby záře ranní;
Nad hroby slunce zlaté též vzejde snad v čase brzkém,
Jež, co hvězda ranní, zvěstuje písma slovo.
Pak svůj byt chladný v dne nového světla opustíš,
Kde plyne, vejdeš v stán, zdroj blaha nepřebnaný.

NOC.

Slunce zhasne; – šerá noc zahálí světy. –
Slyš! přes hřbitova zed' s vížky mechem kryté

Hlásá zvon krajinám již
Vůkolním to nocí tmavou.

K cíli přijda chodec, hůl svoji odloží,
Prach s svých setře nohou; pouť dokonána jest;
V ouzkém dřímota lůžku
Tíží pak zraky umdlelé.

Mně proč teskno bylo, proč slzely zraky,
S sluncem den kdy zašel za zsinalé hory;
Haslo když zoře, a zvon
Když zazněl krajinou tichou?

Blízké předtušení snad to bylo smrti? –
Myšlenka, zvukové že mne zovou zvonů
S jasným dnem k hrobu temnu? –
Tam že sklesnu opuštěný? –

Darmo však se leká srdce ticha hrobu,
Darmo strach zatají dech člověku v prsu,
Spatří kdy smrti obraz,
Stínem jest jen uleknutý. –

Necht' jsem v hrobce tiché, nejsem opuštěný;
S sluncem zajde-li den, sklesne-li noc šerá:
Vzejdou hvězdy nebeské,
Svítlí luna i na hroby! –

Jen když den zahalen byl v šedivé mraky,
Pak černá panuje tma v světě; na hroby
Pak ni hvězdy nebeské
Nesvítlí, ani luny zář! –

MLYNÁŘŮV SYN.

U Vltavy, tam mezi vrbami
Pod skalinou malý mlýnec leží;
Hučí divá řeka pod kolami,
S jekotem jenž podle skály běží;
Smutně zní té řeky hluk,
Jako lesních rohů zvuk.

Nad zroseným mrtvotichým hájem
Stojí měsíc s zesinalou tváří;
Pookřílé nově vzešlým májem
Lesknou mdle se jedle v jeho záři;
Smutně vichr lesem zní,
Jako píseň pohřební.

Tam nad lesem visí mlhy šedé,
Jako truchloroušky v mrtvých kobce;
S nimi tíhnou stíny šerobledé,
Hvězdy tuhnou co světlušky v hrobce;
Vkol panuje těžký sen.
Syn mlynářův, spí i ten? –

O ten nespí! – Milka jeho dřímá,
Tiše, tiše dřímá v rakvi černé;
Lůžko ouzké tisové objímá
Mrtvol chladný dívčiny nevěrné;
Sklesla noc, zašel jí den,
Dlouhý, dlouhý spí teď sen.

Syn mlynářův pode mlejnem sedí
Při řece, kde se kol skály vine,
Skrze slzy na měsíček hledí,
Ouplný jenž hustou mlhou plyne.

Smutně zní tam řeky hluk,
Jako lesních rohů zvuk.

Z šedé mlhy měsíček vystoupá,
Teď po dráze jasnobledé plyne;
Hle, lodička po vlnách se houpá,
Kde se řeka kolem skály vine;
Černá rakev strmí z ní,
V níž sen dlouhý Milka sní.

Syn mlynářův s Milkou k hrobu jede
Po vodě, v níž luna lesk svůj hází;
K hrobu ji jen v noci jasnobledé
Luny svit při pohřbu doprovází;
Vlnky jasné plynou s ní,
Šepcí píseň pohřební.

Mlynář přede mlýnem smutně sedí,
Ozářený světlem luny jasné
Skrze slzy na měsíček hledí; – –
Až kdy z jitra luny světlo zhasne,
Temná vlna hlasně zní,
Syn že s Milkou v řece spí.

NA HŘBITOVĚ.

Smutně zvonek volá k hrobu den,
Rolník z pole k malé chýši
Mdlým se krokem ke vsi blíží;
Celou zem již kryje sen.

Hroby stříbří bledé luny svít,
Větýrek kol hrobu věje,
Slavíček tam libě pěje,
V nadrech budí mutný cit.

Nade mnou na kříži Chrystus pní,
Kol obzářen světlem luny;
Větrík v mojí harfy struny
Věje, ony samy zní.

Osvícená vlnka lunou hrá
V potůčku, jenž v luhy stinné
Kolem hřbitova se vine,
V jeho olších holub lká.

Na těch hrobách já jen sedím sám,
Vůkol bledé stojí stíny,
Píseň, mojí mrtvé Líny
Ostatky, teď pěju vám.

PĚVEC.

1.

Jej často touha pudí,
při mdlém když světle luny
Slavíka zpěv jej zbudí,
Své harfy pěstít struny.

Před dvěře malé chýše
Vystoupna, dlouho sedí,
An vůkol vše spí tiše,
Na hrobky tyto hledí.

Tu, Líno, myslí tebe,
An chladná zem tě kreje;
Svou harfu dá před sebe
A v její struny pěje.

2.

Sotva že kvítko vnadné
Jen se ukáže světu:
Tu bouř jej zbaví květu
A opět bídně zvadne.

Sotva se počne smáti
Den, slunce jasně svítí:
Však brzce zas se tmítí
Počíná, noc se vrátí.

Tak též i v našem žití
Ohlédneme se v světu,
Přijde smrt v prudkém letu,
Hrob opět nás má kryti.

Tak též i, Líno, tebe
V překrátkém opět čase
V prach obrátilo zase,
K sobě volalo nebe.

O dej, ať s Línou mojí,
Jak někdy v tomto světě,
Radost nám opět květe,
Ať hrob nás opět spojí!